

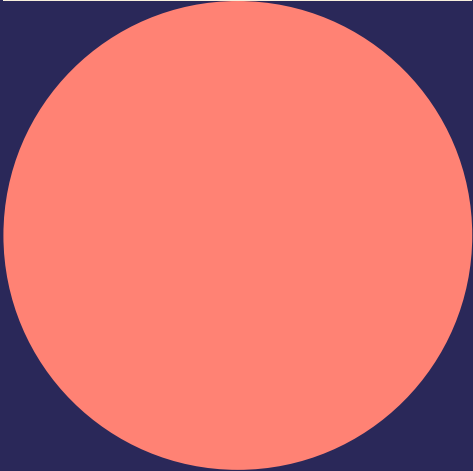
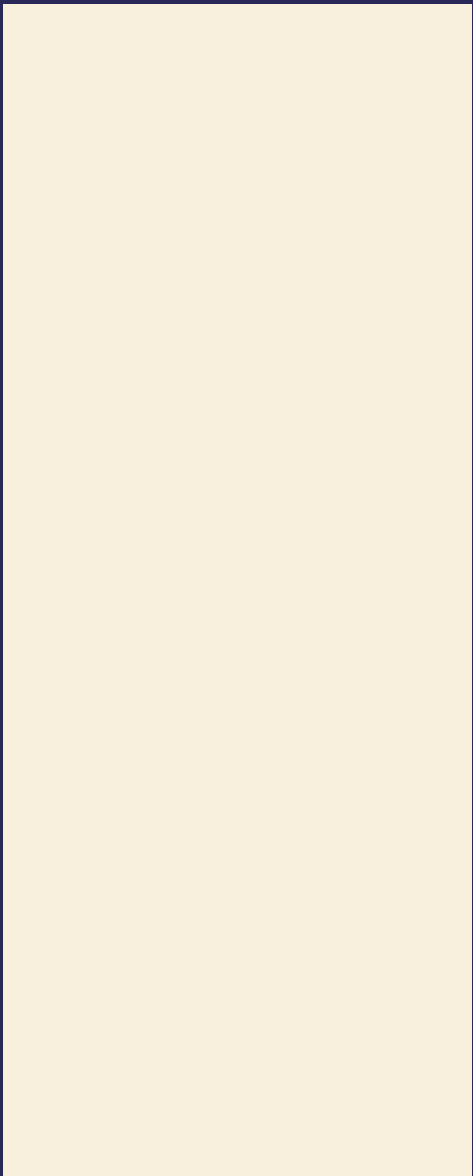
Handlingsplan

– forebygging av radikalisering,
hatkriminalitet og voldelig
ekstremisme i Oslo 2025-2028

Innhold

Forord	5
1. Innledning	6
2. Sentrale begreper	7
3. Organisering og ansvarsfordeling	9
Organisering	9
Ansvarsfordeling	9
4. Generelle utviklingstrekk	14
5. Utfordringsbildet i Oslo	17
6. Innsatsområder	22
Litteraturliste	27

Forord

Med Handlingsplan – forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Oslo 2025-2028 vil Politirådet i Oslo styrke og videreutvikle det forebyggende arbeidet. I planen legges det opp til en bred, forebyggende innsats, sammen med andre statlige instanser, private og frivillige aktører og sivilsamfunnet for å arbeide for at Oslo skal forbli en trygg hovedstad.

I Stortingsmelding 13 (2024 – 2025) står det blant annet at regjeringens mål er at

«Forebygging av radikaliserings og ekstremisme må foregå på ulike nivåer samtidig, gjennom ulike tilnærminger og med ulike verktøy. Forebygging skal rettes inn mot både enkeltpersoner og grupper der risiko- og sårbarhetsfaktorer allerede er identifisert, og inn mot storsamfunnet og alle innbyggere i landet. Regjeringens mål er med andre ord både å skape motstandskraft mot krefter som aktivt undergraver demokratiet, og å forebygge radikaliserings og voldelig ekstremisme.»

Tidlig og treffsikker forebygging er viktig. Kunnskap om situasjonsbildet hos alle aktører i samarbeidet er nødvendig, slik at personer og miljøer som er knyttet til ekstreme miljøer blir avdekket. Selv om ytringer ikke blir ansett som straffbare, kan det være nødvendig at kommunen, sivilsamfunn eller frivillighet følger opp med inkluderende tiltak.

Kompetanseheving vektlegges i en tid der transnasjonale strømninger og sosiale medier får stadig større innflytelse på lokale forhold. Arbeidet i Oslo skal bygge på erfaringer, kunnskap, forskning og politiske vedtak.

En arbeidsgruppe ledet av Velferdsetaten, der alle samarbeidsaktører fra Oslo kommune og Oslo politidistrikt har deltatt, har utformet handlingsplanen. I tillegg er det gjennomført innspillmøter med flere organisasjoner.

Aktørene i SaLTo-samarbeidet har med handlingsplanen samlet seg om tre felles innsatsområder som danner grunnlaget for det videre arbeidet mot radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Oslo kommune og Oslo politidistrikt.

Innsatsområdene i handlingsplanen er nært knyttet til SaLTo sine øvrige innsatsområder, som er nedfelt i det overordnede SaLTo handlingsprogrammet. Handlingsplanen må sees i sammenheng med andre styringsdokumenter i Oslo kommune og Oslo politidistrikt.

Handlingsplanen er et viktig grunnlag for å kunne utarbeide lokale planer, tiltak og prosjekter og for å koordinere samarbeidet mellom ulike instanser og organisasjoner. Handlingsplanens periode er 4 år, men den vil ha en oppfølging i politirådet etter 2 år der eventuelle justeringer vil vurderes. Handlingsplan mot radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Oslo 2025-2028 ble godkjent i Politirådet i Oslo juni 2025.

Lykke til med arbeidet i den kommende perioden.

Ida Melbo Øystese
Politimester

Erik Lae Solberg
Byrådsleder

1. Innledning

I Oslo er det nært samarbeid mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt om å forebygge radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Arbeidet er lagt til SaLTo-modellen, der Politirådet i Oslo er styringsgruppe. God flyt i kommunikasjonen mellom de som arbeider med forebygging av radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er avgjørende for å lykkes. Arbeidet med forebygging av radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme følger de ordinære styringslinjer i kommunen og politiet.

Handlingsplan mot radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme i Oslo 2025-2028 er felles for Oslo politidistrikt og Oslo kommune, og bygger på erfaringer med fagfeltet siden 2011, samt dagens utfordringsbilde i Oslo. Handlingsplanen inneholder flere tiltak som bygger opp om god kommunikasjon mellom ulike aktører i samarbeidet, og tiltak rettet mot målgrupper for arbeidet.

Handlingsplanen må sees i sammenheng med Politirådsavtalen mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt, SaLTo handlingsprogram for rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid blant barn og unge og Oslo kommunes handlingsplaner «Ord betyr noe - Handlingsplan mot hatefulle ytringer og holdninger» og «Stolt og fri - Handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold».

I handlingsplanen beskrives felles innsatsområder der det er behov for styrket innsats. Disse danner grunnlaget for arbeidet mot radikalisering, hatkriminalitet, og voldelig ekstremisme i Oslo kommune og Oslo politidistrikt. Arbeidet skal være basert på dialog, kunnskap og analyse.

Arbeidet innenfor denne tematikken er aldersuavhengig. Det gjør at flere aktører er involvert enn i det ordinære kriminalitet- og rusforebyggende arbeidet over unge i SaLTo-modellen. Flere etater og tjenester kan følge personer over flere år, og vil derfor også ha anledning til å observere endringer i en persons liv. Denne kunnskapen kan både være viktig i et forebyggingsperspektiv, men også for å kunne iverksette målrettede og individuelt tilpassede tiltak.

Denne handlingsplanen må ses i sammenheng med oppvekstreformen og Oslo kommunes oppvekststrategi, som pålegger kommunen en større forpliktelse rundt koordinering av samarbeid mellom de kommunale tjenestene som retter seg mot barn og unge. Dette skal bidra til mer treffsikre og målrettede tiltak til sårbare barn og unge, herunder tiltak som bidrar i forebygging av radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Handlingsplanen må også sees i sammenheng med byrådets satsing for å forebygge ungt utenforskap.

Skolen er den største inkluderingsarenaen hvor alle barn og unge deltar. Skolens samfunnsoppdrag er sentralt i det generelle byggende og forebyggende arbeidet, også når det gjelder forebygging på områdene som omfattes av denne handlingsplanen.

Dialog og samarbeid med organisasjonsliv og frivilligheten er et viktig supplement til Oslo kommune og Oslo politidistrikt sitt arbeid for en trygg hovedstad.

2. Sentrale begreper

Hatefulle ytringer

I dagligtale brukes begrepet hatefulle ytringer om et bredt spekter av ytringer, som ulike former for hets, trusler, trakassering eller mobbing. I den juridiske definisjonen defineres hatefulle ytringer ut fra § 185 i straffeloven, som forstås som ytringer som er egnet til å skape eller spre hat mot bestemte grupper. Vi har fem grunnlag som er gitt et vern: hudfarge eller nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk og nedsatt funksjonsevne.

Hatkriminalitet

Det finnes ingen omforent definisjon på hatkriminalitet, verken nasjonalt eller internasjonalt. I handlingsplanen brukes begrepet hatkriminalitet om handlinger som er straffbare. Oslo politidistrikt har laget en definisjon på bakgrunn av straffebestemmelsene i straffeloven (Strl. § 185). Den lyder som følger: Straffbare handlinger som helt eller delvis har bakgrunn i andres hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion eller livssyn, seksuelle orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.

Ekstremisme

Ekstremismekommisjonen definerer ekstremisme i to spor. I den snevre forstand tar de utgangspunkt i PST sin definisjon av ekstremisme. Med ekstrem mener PST aksept for bruk av vold for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. En ekstremist aksepterer bruk av vold, men bruker ikke nødvendigvis vold selv. I tillegg defineres ekstremisme i en bredere forstand som inkluderer bevegelser, ideologier og strømninger som aktivt avviser og motarbeider grunnleggende menneskerettigheter og demokrati. Politiet jobber med å forebygge voldelig ekstremisme.

Radikalisering

Radikalisering er en prosess der en person utvikler aksept for eller vilje til aktivt å støtte eller delta i voldshandlinger for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål. Det er legitimt å være radikal, som ikke er det samme som å være radikalisert. En radikaliseringsprosess som leder frem til voldelig ekstremisme kjennetegnes av:

- en kognitiv utvikling mot en stadig mer ensidig virkelighetsoppfatning, der det ikke er rom for alternative perspektiver.
- dernest en videre utvikling der virkelighetsoppfatningen oppleves så akutt og alvorlig at voldshandlinger er nødvendige og rettferdige.

Voldelig ekstremisme

Voldelig ekstremisme defineres som aksept av, aktiv støtte til eller deltakelse i voldshandlinger for å nå politiske, ideologiske eller religiøse mål. Den voldelige ekstremismen kan være relatert til høyre-ekstremisme, venstreekstremisme, ekstrem islamisme m.m. I handlingsplanen brukes begrepet voldelig ekstremisme om handlinger som er straffbare.

Forebygging av radikalisering,
hatkriminalitet og voldelig
ekstremisme krever tverrfaglig
og tverretatlig samarbeid.

3. Organisering og ansvarsfordeling

Organisering

Arbeid med forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme har, siden 2011, vært en del av SaLTo-modellen. SaLTo-modellens øvrige arbeid er forebygging av rus og kriminalitet blant unge i Oslo. Oslo kommune og Oslo politidistrikt er hovedaktører. Politirådet i Oslo er styringsgruppe for arbeidet.

Dette er en byomfattende innsats der målgruppen er personer som er sårbare for radikaliserings eller er i en radikaliseringsprosess, og arbeid med personer som er involvert i ekstreme miljøer og/eller er i risikozonen for å begå voldelig ekstremisme. For det øvrige SaLTo-arbeidet er målgruppen primært 12-18 år, mens det for arbeidet med forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er aldersuavhengig.

Dette arbeidet er integrert i det øvrige kriminalitetsforebyggende arbeidet. Bydelene, etater og regioner lager egne rutiner for arbeidet og har etablert en organisering og samarbeidsstruktur for å utvikle arbeidet lokalt.

Forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid. Arbeidet skjer derfor i tett samarbeid med ulike samarbeidspartnere. Hovedinnslagspunkt i hver bydel er SaLTo-koordinator, som sørger for at samarbeidet fungerer på systemnivå, og at alle relevante aktører er koblet på.

Oslostandard for SaLTo-arbeid (Oslo kommune 2023) beskriver organiseringen av det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet rettet mot unge og arbeidet med forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Den tydeliggjør roller og avklarer linjer og skal bidra til et felles fundament og kunnskapsgrunnlag som bidrar til å sikre at SaLTo-arbeidet kan levere gode og likeverdige tjenester på tvers av bydeler og virksomheter. Som for det øvrige arbeidet i SaLTo-modellen, følger arbeidet med forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme de ordinære styringslinjer i kommunen og politiet.

I Stortingsmelding 13 (2024-2025) Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft, varsler regjeringen om flere kommende tiltak for å forebygge radikaliserings og ekstremisme. Tiltakene er rettet mot ulike aktører og er innenfor temaene nasjonal koordinering og bedre samhandling, innsats for tidlig forebygging og tiltak som underbygger demokrati og medvirkning.

Ansvarsfordeling

I dette avsnittet beskrives ansvarsfordelingen mellom handlingsplanens parter og relevante statlige samarbeidsaktører.

Oslo politidistrikt

Oslo politidistrikt (OPD) skal forebygge, avverge, etterforske og påtale straffbare forhold. Oslo politidistrikt skal ikke være et holdningspoliti. Det innebærer at politiet også har ansvar for å beskytte individer eller grupper som av allmennheten kan oppfattes ekstreme fra et moralsk perspektiv, men som juridisk sett beveger seg innenfor lovens rammer.

Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet: Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet som ble etablert i 2021. Kompetansemiljøet er lagt til OPD, og er en videreføring av arbeidet som er gjort i "hatkrimgruppa" siden 2014. Mandatet til miljøet er å heve kompetansen rundt hatkriminalitet, samt bistå alle landets politidistrikt med kunnskap og veiledning innenfor fagfeltet. I tillegg til arbeidet med kompetanseheving og bistand til politidistriktene, har Oslo politidistrikt fortsatt ansvaret for å etterforske alle hatkrim- og konverteringsterapisaker innen sitt eget distrikt, samt etterforske hets og trusler mot lokale folkevalgte i Oslo.

Radikaliseringskontakter: Oslo politidistrikt har et eget avsnitt som jobber med forebygging av voldelig ekstremisme. Avsnittsleder er politidistriktets overordnede kontaktpunkt ut mot bydelene i det forebyggende arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Radikaliseringskontaktene har ansvar for mottak, vurdering og oppfølging av tips og bekymringer som omhandler personer bosatt i politidistriktet, og fungerer også ofte som bindeledd mellom kommunen og PST i enkeltsaker.

AREA: Oslo Politidistrikt har et eget avsnitt som jobber med å forebygge vold, skadeverk og trusler i forbindelse med politisk, religiøs og ideologisk aktivisme. Avsnittet har en egen dialoggruppe som tilbyr frivillig dialog til alle organisasjoner og aktivister som ønsker det. Avsnittet gir også politidistriktet fenomenkunnskap og beslutningsstøtte om fagfeltet. Målet med dette er en kunnskapsbasert og rettferdig håndtering av demonstrasjoner i OPD, og derigjennom styrking av demokrati og forebygging av radikaliserings. Grunnlovens bestemmelser om forsamlings- og ytringsfrihet samt forbud forhåndssensur kan medføre at politiet plikter å legge til rette for politiske markeringer som enten kan gå under den bredere definisjonen av ekstremisme eller som kan antas å ha en radikaliserende effekt.

Mangfoldskoordinator: Oslo politidistrikt har en sentral mangfoldskoordinator som samordner politiets mangfoldsarbeid, herunder kontakt med lokale og sentrale/nasjonale frivillige organisasjoner og ressursmiljøer.

Mangfoldskontakter: Mangfoldskontaktene i Oslo politidistrikt jobber tett med lokale frivillige organisasjoner/miljøer i bydelene, ofte i samarbeid med bydelene. En viktig del av arbeidet er kunnskapsdeling med innbyggere om temaer som vold og hatkrim, men også tillitsbygging for å skape trygghet, slik at innbyggere melder bekymringer til politiet.

Politiets nettpatrulje: Nettpatruljen er en del av politiets arbeid på internett og sosiale medier og har som hovedmål å bidra til trygghet, forebygging og informasjonsdeling i digitale kanaler. Arbeidet retter seg mot både kriminelle handlinger på nett og trygghetsskapende budskap. Nettpatruljen har blant annet ansvar for å forebygge og avdekke kriminalitet på nett, ha dialog med publikum, drive trygghetsskapende og åpen tilstedeværelse på nett og samarbeide aktivt med både interne og eksterne aktører i forebyggende øyemed.

Forebyggere i Oslo politidistrikt: Felles enhet for forebygging (FF) har det overordnede ansvaret for kriminalitetsforebygging i OPD. Alle de geografiske driftsenhetene har forebyggende seksjoner som er sentrale i det forebyggende arbeidet mot barne- og ungdomskriminalitet, og alle skoler i Oslo kommune har en egen primærkontakt fra forebyggende seksjon i politiet. I henhold til Politirådsavtalen mellom Oslo politidistrikt og Oslo kommune har hver bydel en politikontakt. Politikontakten har jevnlig kontakt med bydelsdirektørene, og det er løpende kontakt mellom kommunens og politiets tjenestetilbud på både koordinerende og utførende nivå.

Oslo kommune

Kommunen har et helhetlig samfunnsansvar og har som grunnleggende oppgave å være en demokratisk aktør, drive offentlige tjenester, samfunnsutvikling og utøve myndighet innenfor sine ansvarsområder. Kommunens tiltak bygger på et verdigrunnlag hvor alle innbyggere har lik verdi, og der forskjellighet og mangfold er en berikelse og en styrke for byen. Oslo kommunes overordnede strategi for mangfold og inkludering er beskrevet i verdidokumentet «Oslo - en by for alle» (bystyresak 435/23). I kommunikasjon om mangfold og likeverd, brukes symbolet OXLO – Oslo Extra Large. Kommunen har et særlig ansvar for å forebygge. Dette gjøres ved å initiere tiltak som er rettet mot grupper og miljøer, eller enkeltpersoner. Tiltakene består av holdningsskapende arbeid, dialog eller individrettet oppfølging. De aller fleste tiltakene er basert på samtykke fra personen det gjelder, det er kun i enkelte sammenhenger at kommunen kan sette inn inngripende tiltak uten samtykke.

Oslo kommunes handlingsplan «Ord betyr noe - Handlingsplan mot hatefulle ytringer og holdninger», har som mål å forebygge og begrense skade forårsaket av hatefulle ytringer og holdninger ved å skape bevissthet om kommunens ansvar, og ved å reagere mot, motvirke konsekvensene av og forebygge hat, fordommer og diskriminering. Planen gjelder alle diskrimineringsgrunnlag, med vekt på hvordan kategorier som etnisitet, religion, seksuell orientering og funksjonsevne, kjønn og alder samvirker og negativt kan påvirke personers leve- og livsvilkår. Tiltak i regi av Oslo kommune som skal bidra til å styrke og videreutvikle arbeidet for oppslutning om demokrati og menneskerettigheter vil inngå i den kommende reviderte versjonen av «Ord betyr noe».

Velferdsetaten v/Kriminalitetsforebyggende seksjon: Seksjonen har et overordnet faglig ansvar for arbeidet med å forebygge radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Det innebærer å være kunnskapsformidler, tilby kompetansehevende tiltak og råd og veiledning til bydeler, etater og tjenester. Velferdsetaten skal også være fagressurs som konsulteres ved bekymring. Seksjonen har ansvar for å utarbeide fagmateriell som skal bidra i det tverrfaglig arbeidet. Seksjonen deltar i ulike forskningsprosjekter for å utvikle kunnskap. Det er etablert et samarbeid med andre nordiske land om fenomenkunnskap, tiltaksutvikling og håndtering av utfordringer for hovedsteder, som seksjonen følger opp.

Velferdsetaten driver, i samarbeid med RVTS-Øst, opplæring og veiledning av fagpersoner som følger opp personer i risikoen for radikaliserings, er i en radikaliseringsprosess eller befinner seg i ekstreme miljøer. Fagpersonene er ansatt i bydelene, mens Velferdsetaten bidrar med lønnsmidler. Bydelene tilbyr enkeltpersoner i målgruppen oppfølging. Tiltaket er frivillig og er basert på at personer i målgruppen for arbeidet ønsker oppfølging.

Bydelene: Oslo kommunes bydeler har det økonomiske og administrative ansvaret for tjenester og tilbud innen pleie og omsorg, lokalsamfunnsutvikling, helse, barnehager, barnevern, sosialtjeneste, bolig, fritid og kultur. Rammene til bydelene fordeles av bystyret gjennom et kriteriesystem, med omfordeling til fordel for bydeler med innbyggere med særskilte behov. Bydelsutvalget er delegert myndighet til å vedta årsbudsjett og regnskap, og har ansvar for overordnet planlegging og oppfølging av bydelens ansvarsområde, mens bydelsadministrasjonen er delegert myndighet til å fatte vedtak i enkeltsaker. SaLTo-koordinator: Innslagspunktet i hver bydel er, ifølge Oslostandard for SaLTo-samarbeid, SaLTo-koordinatoren. SaLTo-koordinatoren sørger for at samarbeidet fungerer på systemnivå, og at alle relevante aktører er koblet på.

Radikaliseringskontakt i Nav: Nav sitt samfunnsoppdrag er å bidra til sosial og økonomisk trygghet, samt fremme overgang til arbeid og aktivitet. Hver bydel har en radikaliseringskontakt i Nav som er en viktig bidragsyter i det forebyggende arbeidet i forhold til sårbarhetsfaktorer i en radikaliseringsprosess, men også i forhold til endringsarbeid og reintegrering etter soning. Det arbeides også forebyggende med barneperspektivet hvor foreldre blir fulgt opp av Nav.

Nasjonal veiledningsfunksjon: Nasjonal veiledningsfunksjon innenfor radikalisering og voldelig ekstremisme er lagt til Nav ved Bydel Grünerløkka, og gir råd og veiledning til andre Nav-kontorer.

Barnevernet: Barneverntjenesten kan sette inn frivillige tiltak for å hindre videre skjevutvikling hos barn og ungdom. Barnevernet møter barn, unge og foreldre i sårbare situasjoner, hvor noen kan være i risiko for radikalisering og voldelig ekstremisme. Barnevernet kan ved kartlegging av slik bekymring, ta kontakt med radikaliseringskontakter i politiet, og drøfte videre forløp. Barnevernet må derfor ha kunnskap om hvor de kan drøfte bekymring eller melde bekymring til andre aktører, som politiet eller PST. Barneverntjenestene er involvert i samarbeidet med andre aktører som arbeider direkte med radikalisering og ekstremisme.

Osloskolen: Skolen er den største inkluderingsarena hvor alle barn deltar. Derfor er skolens rolle særlig viktig fra et generelt byggende, forbyggende- og fra et overordnet folkehelseperspektiv. Skolens samfunnsoppdrag, som formålsparagrafen definerer (Opplæringsloven § 1-1), er sentral i det byggende og forebyggende arbeidet. Skolens arbeid med å skape inkluderende felleskap gjennom å bygge gode og trygge læringsmiljøer er et viktig bidrag i det generelle forebyggingsarbeidet. Dette arbeidet bidrar også til å forebygge utenforskap hos barn og unge, noe som er en sårbarhetsfaktor på veien inn i radikalisering og ekstremisme. SaLTo-samarbeidet bidrar til å koordinere ressursene i Oslo kommune og Oslo politidistrikt knyttet til utsatte barn og unge.

Sentrale statlige samarbeidsparter

Det er flere viktige statlige samarbeidspartnere. De mest sentrale er: Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging øst (RVTS Øst), Kriminalomsorgen, PST, spesialisthelsetjenesten, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Regjeringen vil i 2026 etablere et nasjonalt senter for innsats mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Senteret skal blant annet støtte det lokale forebyggende arbeidet, bidra til bedre organisering og tydelige samarbeidsstrukturer for arbeidet nasjonalt.

4. Generelle utviklingstrekk

Utfordringene blant de som er sårbare for å bli radikalisert, begå hatkriminalitet eller voldelig ekstremisme, er sammensatte. Det kan være krevende for fagpersoner å følge konfliktlinjer, forebygge konflikter og treffe med forebyggende tiltak overfor miljøer og personer. For å gjøre best mulige vurderinger, slik at innsatsen og tiltakene som igangsettes er kunnskapsbaserte og godt faglig forankret, er det viktig å ta utgangspunkt i arbeidet som forsknings- og fagmiljøene gjør på fagfeltet.

Ekstremismekommisjonens rapport (NOU 2024:3) beskriver hvordan den teknologiske utviklingen har gitt ekstremistiske grupperinger et økt mulighetsrom for spredning av propaganda.

«Sosiale medier blir stadig mer brukt av ekstremistiske partier, bevegelser, grupper og enkeltpersoner. Gratis eller rimelige strømmetjenester, fillagringsplattformer og ende-til-ende-krypterte kommunikasjonsapplikasjoner har gjort det enklere å dele ekstremistisk propaganda. Ulike ekstremistiske aktører kan raskt og rimelig nå ut med sitt budskap og alternative virkelighetsforståelser til et stort, globalt publikum»

(NOU 2024/3: 148).

Stortingsmelding 13 (2024-2025) knytter bekymring til at mye ekstremistisk propaganda er utformet og distribuert på en måte som appellerer til et yngre publikum. De siste årene har det blant annet vært eksempler på rekruttering i de høyreekstreme miljøene hvor trening, friluftsliv, kosthold i en maskulin innpakning har stått sentralt (PST 2021). Sosiale medier som Tik Tok og lukkede fora på Telegram benyttes som hovedarenaer for rekruttering. Her spres blant annet memer¹, glorifiserende illustrasjoner av høyreekstreme terrorister («saints»), dehumaniserende innhold, vold, høyreekstrem litteratur og propaganda (O'Connor 2021). Ekstremisme forkledd som humor blandet med populær-kulturelle uttrykk kan bidra til en normalisering. Spredning av slikt innhold når også svært unge. I 2024 avdekket PST et nettverk av unge helt ned til 12-årsalder, som hadde spredd blant annet høyreekstreme ytringer og propaganda, og oppfordret til terror og drap på homofile (NRK 2024).

PST utgir årlig en nasjonal trusselvurdering. Her blir det understreket at digitale plattformer vil være hovedarena for radikalisering, og høyreekstremisme og ekstrem islamisme beskrives som hovedtruslene. Hatefulle ytringer på sosiale medier utgjør en trussel mot demokratiet, og cybertrusler har fått økt fokus. Samtidig spres falske nyheter og ulike konspirasjonsteorier mot myndigheter, samfunnsinstitusjoner og demokratiet som styreform. Kunstig intelligens (KI) benyttes i økende grad av ekstreme grupper eller aktører for å spre falske bilder og nyheter som bidrar til å underbygge mistillit, spre hat eller påvirker innbyggere på annen måte.

Ekstremisme kommer til uttrykk både innenfor og utenfor rammen av det demokratiske ytringsrommet, men også i samspill med aktører som kan ha en annen agenda enn en rent ideologisk motivert overbevisning (Meld. St. 13, 2024-2025:19).

Den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden, inkludert krig og konflikt, påvirker trusselbildet mer enn tidligere. Det er en økt bekymring for at enkeltpersoner og små grupper kan utføre terrorangrep. Kriminelle nettverk kan både selvstendig, eller brukt som utøvere av andre stater,

¹ Memer er en del av en egen tekstkultur på nettet. Dette er enkle og umiddelbare tekster som blir delt og utviklet i et fellesskap. Samspillet mellom skriftlig tekst og bilder skaper et nytt og overraskende innhold.

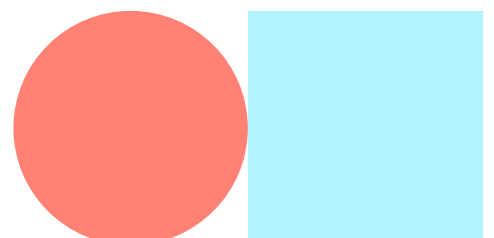
gjennomføre handlinger som truer nasjonal sikkerhet. Bruken av proxyaktører gjør det utfordrende å avdekke hvem som står bak et angrep. Erfaringer fra våre naboland har vist at terror utført som en betalt tjeneste, gjerne av unge i kriminelle nettverk, er en del av det nye utfordringsbildet.

Det har vært forekomst av terrorhandlinger i Norge og i Oslo, der psykiske lidelser har påvirket et radikaliseringsløp. Ekstreme holdninger kan ofte være knyttet til psykisk uhelse og det har vært alvorlige hendelser med soloterrorisme der gjerningspersonen har vært psykisk syk. Saker som er i skjæringspunktet mellom voldelig ekstremisme og psykisk uhelse utfordrer dagens regelverk for utveksling av informasjon mellom helsetjenestene og politiet (Meld. St. 13, 2024-2025).

I den nasjonale trusselvurderingen blir den islamske stat (IS) og al-Quaida beskrevet som de sentrale ideologiene for personer og miljøer som tiltrekkes av ekstrem islamisme. Koranbrenninger og krigen i Midtøsten er noen av faktorene som trekkes frem når det kommer til radikaliserings. Videre fremmes krig, internasjonale konflikter og transnasjonale nettverk som negative i trusselen mot Norge. Radikalisering via sosiale medier og lukkede krypterte plattformer blir beskrevet som en vedvarende utfordring. Budskap som blir delt på plattformene designes for å appellere til ungdom. Normalisering av ekstremisme på sosiale medier, som foregår gjennom kodespråk, emoji og symbolbruk for å omgå moderering, er et gjennomgående trekk for ekstreme grupperinger. Sarkasme, humor og memer, samt bruk av KI genererte bilder og subkulturell sjargong, bidrar inn i dette bildet. Dette tematiseres også i Ekstremismekommisjonens rapport.

«Vold og dehumanisering blir trivialisert og promotert gjennom subkulturell internettatferd som trolling og produksjon av humor og memer. Memer er «formbare», noe som betyr at de får en ekstremistisk mening når de blir plassert innenfor en bredere ekstremistisk kontekst. Det krever et visst nivå av digital og teknologisk kompetanse å produsere og forstå memer som fremmer vold og konspirasjonsfortellinger. Dette innebærer også at ekstremistisk innhold dermed ikke alltid vil identifiseres av nærstående, moderatorer eller myndigheter. Trolling oppsto som et fenomen på ulike nettfora som 4chan, 8chan og Endchan. Innholdet ble mer og mer ekstremt, og grensene mellom humor og reelle høyreekstreme ytringer og oppfordringer til vold ble stadig mer uklare»

(NOU 2024/3: 149).

Den nasjonale hatkrimrapporten for 2024 viser at det ble registrert totalt 1342 hatmotiv, av totalt 1172 saker.

5. Utfordringsbildet i Oslo

Et godt kunnskapsgrunnlag er avgjørende for å utvikle gode og målrettede tiltak. I 2024 ble Ekstremismekommisjonen sitt arbeid ferdigstilt og resulterte i NOU 2024:3 «Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet». I utredningen er det en grundig gjennomgang av fagfeltet med søkelys på det forebyggende arbeidet. I tillegg til kunnskap fra forskningsmiljøene bør det lokale kunnskapsgrunnlaget utvikles i samarbeid mellom politiet, skolen og bydelen.

Utfordringer knyttet til hatkriminalitet, voldelig ekstremisme og terror har de senere årene blitt langt mer komplekse. Dette skyldes blant annet internasjonale utviklingstendenser og begivenheter i kombinasjon med teknologiens og digitaliseringens ekspansjon.

Den nasjonale hatkrimrapporten for 2024 viser at det ble registrert totalt 1342 hatmotiv, av totalt 1172 saker. Den største andelen av disse anmeldelsene gjaldt det vernede grunnlaget hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, og utgjorde dermed 58 % av de registrerte hatmotivene. Den nest største gruppen var relatert til seksuell orientering, etterfulgt av kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Deretter religion eller livssyn, og nedsatt funksjonsevne. Politiet antar at hatkriminalitet rettet mot personer med nedsatt funksjonsevne og nasjonale minoriteter, som for eksempel samer, kvener og romfolk, har særlig høye mørketall. Denne antakelsen bygger på informasjon og erfaringer delt av organisasjoner som representerer disse gruppene.

Den prosentvise økningen i anmeldelser av hatkriminalitet har vært markant de siste årene, spesielt sammenlignet med andre typer lovbrudd, som har hatt et langt mer stabilt anmeldelsesmønster. Ingen andre kriminalitetstyper har hatt en like kraftig økning som hatkriminalitet de siste årene.

Hatefulle ytringer har vært den hyppigst anmeldte sakstypen i 2024, etterfulgt av voldshandlinger og hensynsløs atferd. Den siste utviklingen i registrerte hatkriminalitet kjennetegnes av en gradvis økning, som hovedsakelig kan knyttes til flere anmeldelser av hatefulle ytringer, fysisk vold og skadeverk. Økningen fra 2023 til 2024 var særlig drevet av en økning i anmeldelser relatert til fysisk vold.

Rapporten for 2024 går ikke i dybden på aldersfordelingen blant de mistenkte og fornærmede. For en nærmere analyse vises det derfor til rapporten "Hatkriminalitet i Norge 2022"² fra Politidirektoratet og Oslo politidistrikt, som gir en mer detaljert oversikt. Denne rapporten viser at aldersgruppen under 18 år er den som prosentvis har økt mest de siste årene, både blant mistenkte og fornærmede. Blant unge mistenkte under 18 år er de registrerte hatmotivene i all hovedsak knyttet til seksuell orientering og hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse. Lovbruddene denne aldersgruppen er mistenkt for, skiller seg noe ut ved at det er en noe høyere andel voldslovbrudd sammenlignet med øvrige mistenkte. For hatefulle ytringer med hatmotivet seksuell orientering er det i 2022 størst økning for unge mistenkte. I Oslo politidistrikt ser man en økning i tyveri og skadeverk av prideeffekter i forbindelse med juni måned og Pride. Der hvor gjerningspersonene er identifisert, utgjør unge voksne, og personer under 18 år en betydelig andel.

Politiets tips og bekymringer knyttet til radikaliserings og voldelig ekstremisme har, siden arbeidet ble formalisert i 2014, primært handlet om ideologiene ekstrem islamisme eller høyreekstremisme. For bekymringer knyttet til ekstrem islamisme er personer med utenlandsk landbakgrunn overrepresentert, mens for bekymringer knyttet til høyreekstremisme er personer med norsk landbakgrunn overrepresentert. Når det kommer til kjønnsfordeling, er menn overrepresentert i statistikken, og over 90 % av bekymringene har handlet om menn i hele tiårsperioden politiet har jobbet aktivt med tematikken.

Personer som over tid har opplevd utenforskap, vold og diskriminering, kan selv utvikle radikale holdninger. Dette kan være personer med innvandrerbakgrunn som har opplevd rasisme og som for eksempel trekkes til miljøer som har svært negative holdninger til homofile. Det er også flere homofile muslimer som forteller om opplevd muslimhets fra andre skeive, og om rasisme blant personer med nedsatt funksjonsevne. Det er derfor viktig å adressere hatkriminalitet og ekstremisme bredt. Det er også viktig å heve kunnskapen både i kommunen og politiet om interseksjonalitet – det at sammensatte minoritetsidentiteter kan samvirke og påvirke levevilkår (for eksempel kan det være enklere i Norge å være ateist og homofil, enn å være kristen og homofil). Denne type kunnskap kan bidra til å målrette det forebyggende arbeidet mot hatkriminalitet og voldelig ekstremisme bedre.

Psykisk uhelse kan påvirke ekstremistiske holdninger og handlinger. Det er derfor viktig at både kommunale tilbud om psykisk helsehjelp er på plass, i tillegg til tilbud innenfor spesialisthelsetjenesten. Tiltak som Rask psykisk helsehjelp i bydelene, psykososial akuttjeneste ved legevakten, Ung arena, helsestasjonstilbud og lavterskel psykologtilbud bidrar til å møte disse utfordringene.

Oslo politidistrikt ser at det er stort aldersspenn på personene det mottas bekymringer om. De yngste er 12-13 år gamle, de eldste over 60 år. Dette underbygger nasjonale føringer om at man skal jobbe aldersuavhengig i det forebyggende arbeidet mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Om lag halvparten av bekymringene kommer fra aktører utenfor justissektoren. Dette illustrerer viktigheten av å jobbe tverrfaglig og tverrsektorielt med tematikken, og at eksterne samarbeidspartnere har lav terskel for å informere politiet når de får kunnskap om bekymringer, slik at politiet får den informasjonen kommunen og øvrige samarbeidspartnere har førstehåndskjennskap til.

I likhet med PST erfarer politiet at personene som det mottas bekymringer om stadig blir yngre, og at flere også radikaliseres på nett. Politiet har begrensede muligheter til å forebygge og avdekke radikalisering på nett, og er derfor helt avhengige av godt samarbeid med eksterne aktører for å få kunnskap om aktuelle trender, fenomener og medieplattformer for radikalisering.

Det kan være en fare for at personer eller miljøer, som kan utgjøre et skadepotensiale, unngår oppmerksomhet fordi det er ikke kompetanse nok hos ansatte i kommunen og politiet. Det er også en risiko at informasjon går tapt i samhandling mellom politiet og kommunen. Dersom ytringene ikke blir ansett som straffbare, kan det likevel være nødvendig at kommunen, sivilsamfunn eller frivillighet har kunnskap om situasjonsbildet slik at enkeltpersoner eller miljøer kan følges opp. Det er derfor viktig at ansatte har kunnskap om hatkriminalitet og mulig skadepotensiale, og at kommunikasjon fungerer godt mellom politiet og kommunen.

Samordning

I Oslostandard for SaLTo-samarbeid tydeliggjøres mandatet og rollene til ulike aktører i SaLTo-samarbeidet, en avklart rollefordeling er viktig for et godt tverrfaglig arbeid på dette fagfeltet. Oslo har, som resten av Norge og Europa, betydelige utfordringer med å avdekke ekstremisme. Oslo er en storby med innflytting og utflytting til og fra kommunen, samt innad mellom bydelene. En vesentlig del av utfordringsbildet når det kommer til oppfølging av aktuelle personer eller miljøer over 18 år er at kommunen har færre kontaktpunkter enn for unge under 18 år. I denne sammenhengen er Nav et viktig kontaktpunkt. Voksenopplæringen er også en kommunal tjeneste som kan møte målgruppen og er en viktig forebyggende aktør.

Personer som er radikaliserert kan motta statlige og kommunale tjenester uten å vise tegn til radikaliserings eller støtte til ekstremistisk tankegods. Bekymringsfull adferd kan holdes skjult for myndigheter, familie og venner, men utspille seg på digitale plattformer eller krypterte fora med likesinnede i inn- og utland.

Det kan være krevende for den enkelte ansatte å gjøre vurderinger av hvilke muligheter som finnes for deling av informasjon med eksterne samarbeidsparter. Mulighetsrommet i dagens lovverk er i stor grad knyttet til skjønnsvurderinger. Offentlig ansatte må ivareta innbyggernes tillit og samtidig iverksette tiltak der det vurderes nødvendig med aktuelle samarbeidspartnere. En grundig gjennomgang av «Taushetsplikt og informasjonsdeling» fremlegges i NOU 2024:3, kapittel 34. Her gis blant annet en gjennomgang av informasjonsdeling mellom aktører med ulike samfunnsoppdrag.

Kunnskap

Mange tiltak som er rettet mot forebygging av utenforskap vil også være relevant i saker hvor det foreligger bekymring rundt radikaliserings og voldelig ekstremisme. Dette omhandler blant annet mangel på tilknytning til arbeidslivet og en ustabil boligsituasjon.

Fagfeltet er i stadig endring. For ansatte er det avgjørende å vite hvem man kan ta kontakt med ved bekymring for radikaliserings, og hva man skal gjøre hvis man avdekker en bekymring. Erfaringsmessig er det viktig med en helhetlig forståelse av personens situasjon. For å oppdage om en person er eller står i fare for å bli radikaliseret forutsettes at ansatte er ivaretagende, undrende og nysgjerrige, samt har kompetanse til å gjenkjenne risikofaktorer for utenforskap og radikaliserings.

Et verdensbilde preget av store konflikter påvirker dialog med og mellom ungdom, ofte forsterket av algoritmer og spredning på sosiale medier. Økt kunnskap og bevissthet blant ansatte om hvordan internasjonale konflikter kan ramme eller påvirke innbyggere vil stå sentralt for å kunne ivareta og forebygge polarisering. Konflikter kan overføres til fritidsarenaer og til klasserommet og kan være krevende for både ansatte og ungdom. Skoler kan oppleve dilemmaer knyttet til et utfordrende debattklima. Store, internasjonale samtidskonflikter kan bli diskutert i klasserom med elever som har røtter i involverte land.

Demonstrasjoner og markeringer vil fortsatt være synlig i Oslos gatebilde og ofte med bakgrunn i internasjonale konflikter og krig. Oslo kommune og Oslo politidistrikt samarbeider rundt dialog med grupperingene, og for å sikre at markeringer og demonstrasjoner kan avholdes fredelig.

Det er viktig at ansatte som jobber direkte med mennesker vet at det er mulig for anonyme drøftelser rundt tematikken. Anonym drøftelse kan blant annet gjøres via politiets radikaliseringskontakter, politiets dialoggruppe for aktivisme, politiets mangfoldskontakter og mangfoldskoordinator, veiledere ved skolen, til SaLTo-koordinator i bydelen eller gjennom SaLTo-sekretariatet. Terskelen for å ta kontakt hvis man er usikker eller bekymret bør alltid være lav. Alle ansatte har et selvstendig ansvar for å løfte bekymringen.

Internett og sosiale medier

«For å møte ekstremismetrusselen må også de som arbeider forebyggende, forstå hva som skjer i borgernes digitale liv»

(NOU 2024 3: 393)

Informasjon spres raskt på digitale plattformer godt hjulpet av algoritmer som danner grunnlaget for informasjonsstrømmen. Dette gir et krevende og omskiftelig bilde hvor stadig nye digitale fellesskap og kulturer dannes på tvers av byer og landegrenser, og i åpne, lukkede eller krypterte fora med minimal moderering eller motstemmer.

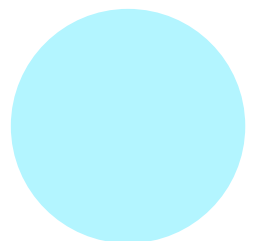
Hatefulle ytringer, hatkriminalitet, radikalisering og ekstremisme på nettet har endret offentligheten. Ifølge en rapport fra Medietilsynet «Kritisk medieforståelse i den norske befolkningen 2024» har 13 % i alderen 16-24 år opplevd hatefulle ytringer på nett, og andelen øker jo yngre man er. Hatefulle ytringer, hatkriminalitet og ekstremisme på nett blir sjelden anmeldt. I rapporten «Hatkriminalitet i Norge 2022» fra Politidirektoratet og Oslo politidistrikt, var sosiale medier et åsted i kun 7 % av forholdene. Ifølge rapporten er det grunn til å tro at det reelle antallet er langt høyere.

Oslo kommune har styrket sitt arbeid for å forebygge hatkriminalitet og hatefulle ytringer på nett. Kommunen har utarbeidet felles retningslinjer på kommunens sosiale medieplattformer. I tillegg har kommunen laget en moderatorveileder og opplæring for frivillighet og organisasjonsliv med samme formål.

Ekstremister vil i økende grad benytte sosiale medier for å spre sitt budskap og rekruttere stadig yngre innbyggere. Internasjonale hendelser og transnasjonale nettverk på nett vil påvirke befolkningen lokalt. Utviklingen fordrer at ansatte i Oslo kommune og Oslo politidistrikt tilegner seg kompetanse og oversikt over dynamikk, utviklingstrekk og tendenser i ekstremistiske nettfora. Dette er sentralt for å kunne stå bedre rustet til å gå i dialog, avdekke og i siste instans avverge enkeltpersoner eller grupper fra å begå ekstremistisk vold.

Sosiale medier har gjort det enklere for folk å delta i samfunnsdebatten, men dette har også ført til et hardere debattklima, og økning i hatefulle ytringer og sjikane mot samfunnsprofiler og mellom meningsmotstandere.

Ekstremismekommisjonen har i sin rapport vektlagt økt fokus på forebygging av ekstremisme og radikalisering i en digital tidsalder. Kommisjonen anbefaler at det settes ned et eget utvalg som skal utrede oppsøkende og forebyggende arbeid på nett for politiet og kommunene. Kunnskap om hvordan analog og digital aktivitet gjensidig påvirker hverandre i dette feltet har vært et fokusområde i Oslo kommune, og vil stå som en av hovedutfordringene i tiden fremover.

A close-up photograph of a person's hands typing on a silver laptop keyboard. The person is wearing a grey long-sleeved shirt. A large, semi-transparent purple circle is overlaid on the left side of the image, containing white text. In the bottom right corner, there is a solid yellow square.

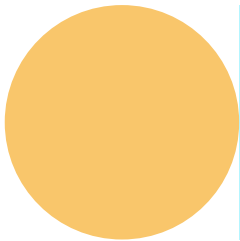
*Ifølge en rapport fra Medietilsynet
«Kritisk medieforståelse i den
norske befolkningen 2024» har 13 %
i alderen 16-24 år opplevd hatefulle
ytringer på nett.*

6. Innsatsområder

Handlingsplanens innsatsområder, mål og tiltak gir føringer for områder der det er behov for å styrke det byomfattende arbeidet. Ved behov kan det utarbeides lokale eller regionale handlingsplaner for samarbeidsaktørene i bydelene, skolene og politiet, som følger føringene og samtidig gjenspeiler lokale utfordringer.

Innsatsområde 1 – Styrke samordning, koordinering og samarbeid

Radikalisering, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme er et komplekst og sammensatt fagfelt som krever et tett samarbeid mellom Oslo kommune, Oslo politidistrikt, statlige aktører og sivilsamfunn/organisasjonsliv. Over tid er det etablert tverrfaglige samarbeidsstrukturer sentralt og lokalt. Roller og ansvarsfordeling må være tydelige i samarbeidet. Det er behov å tydeliggjøre strukturene og i noen tilfeller bør de utvides og styrkes. Dette gjelder særlig på tiltak og samarbeid om temaet hatkriminalitet.

Mål 1: Tettere dialog og samhandling mellom politiet og kommunen for å styrke felles innsats mot hatkriminalitet

Tiltak 1: Det skal gjennomføres dialogmøter med deltakere fra Oslo politidistrikt og Oslo kommune to ganger per år. Målet er å utveksle kunnskap, erfaringer og vurdere situasjonsbildet i Oslo.

- Velferdsetaten, ved kriminalitetsforebyggende seksjon, skal invitere til møtene.
- Oslo politidistrikt, ved nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet, skal bidra med faglig innhold.

Tiltak 2: Oversikten over lokale kontaktpunkter for arbeidet i bydelene og ved skolene skal oppdateres.

- Velferdsetaten, ved kriminalitetsforebyggende seksjon har ansvaret for å koordinere oppdateringen, i samarbeid med Utdanningsetaten og den nasjonale veiledningsfunksjonen ved Nav Grünerløkka.

Tiltak 3: Ved bekymring for miljøer eller grupperinger skal Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet i Oslo politidistrikt dele kunnskap og informasjon med bydelenes SaLTo-koordinatorene.

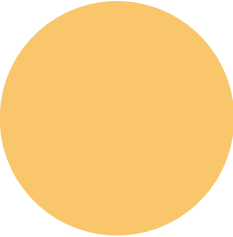
- Både Oslo politidistrikt og bydelene, ved SaLTo-koordinator, er ansvarlige for å følge opp kunnskaps- og informasjonsdeling.

Tiltak 4: Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet i Oslo politidistrikt, skal vurdere om fornærmede for hatkriminalitet bør følges opp gjennom Støttesenter for kriminalitetsutsatte, Trygghetsprogrammet eller i bydelene.

- Oslo politidistrikt er ansvarlig for å følge opp tiltaket

Tiltak 5: Ansatte i det tverrsektorielle samarbeidet skal vite hvem de kan kontakte for å få veiledning ved bekymring for radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme. Det skal utarbeides veiledere og rutiner som tydeliggjør kontaktpunktene i kommunen og hos politiet.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal utarbeide veiledere og rutiner.
- Oslo politidistrikt, ved Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet, vil utarbeide flerspråklige informasjonsbrosjyrer om hatkriminalitet. Brosjyrene skal inneholde informasjon om hva hatkriminalitet er, samt råd, veiledning for hvordan man kan anmelde slike forhold, og relevant kontaktinformasjon.

Mål 2: Oslo kommune og Oslo politidistrikt skal skape arenaer for kunnskapsdeling for offentlige, ideelle og private aktører

Tiltak 1: Det skal gjennomføres dialogmøter med aktører som har et formalisert samarbeid med Oslo kommune.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon, skal invitere til dialogmøter to ganger per år.

Tiltak 2: Organisasjoner som representerer trusselutsatte grupper skal ha dialog med Oslo politidistrikt.

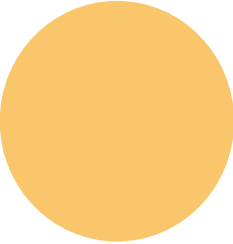
- Oslo politidistrikt, v/ Felles enhet for forebygging skal initiere dialogen.
- Oslo politidistrikt v/Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet fortsetter dialogen med hatkrimnettverket som representerer de vernede grunnlagene

Tiltak 3: Det skal utarbeides materiale med faglig innhold som kan benyttes i dialog med omsorgspersoner. Hensikten er å gi omsorgspersoner økt kunnskap for å forebygge radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme blant ungdom.

Utvikling av det faglige innholdet skal gjøres i samarbeid mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt. Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal ha ansvar for å initiere arbeidet.

Innsatsområde 2 – Kompetanseheving

Kompetanse og empatisk nysgjerrighet blant ansatte i kommunen og politiet, er en forutsetning for å kunne oppdage om en person er eller står i fare for å bli radikalisert. De skal kunne gjenkjenne risikofaktorer for utenforskap og radikalisering. Flere studiesteder tilbyr kurs og kompetansehevende ressurser i forebygging av radikalisering og voldelig ekstremisme. De regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) har oppdrag om å bidra til samordning og sektorovergripende samarbeid innen dette fagfeltet, og har i den forbindelse utviklet utveier.no. I arbeidshverdagen er det viktig at de ansatte har lett tilgang på kompetansehevende ressurser. Det er også avgjørende med kunnskap om lovverket og hvilke unntaksbestemmelser som finnes for å kunne dele opplysninger og samarbeide på tvers av etater og tjenester.

Mål 1: Ansatte i kommunen og politiet har kunnskap og relasjonell kompetanse til å gå i dialog om kontroversielle temaer og ytringer

Tiltak 1: Oppdaterte og relevante opplæringer skal videreformidles til ansatte i SaLTo-nettverket.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal formidle oversikt over relevante opplæringer.

Tiltak 2: Oslo kommune skal sørge for at gode, oppdaterte kompetansehevende tilbud er lett tilgjengelig for ansatte som jobber med barn, unge og unge voksne.

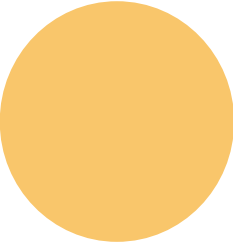
- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal bidra til at bydelene og etatene har kjennskap til kompetansehevende tilbud.

Tiltak 3: Ansatte i SaLTo-samarbeidet skal ha kunnskap nok til å kunne ivareta og trygge fornærmede for hatefulle ytringer, og gi informasjon om prosessen ved en eventuell anmeldelse til Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet i Oslo politidistrikt.

- Oslo kommune og Oslo politidistrikt har ansvar for at ansatte har denne kunnskapen. Ansvar for oppfølging av tiltaket ligger til SaLTo-koordinatorene, med bistand fra Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon.

Tiltak 4: Styrke kunnskap om radikalisering og ekstremisme i Osloskolen

- Utdanningsetaten skal legge særlig vekt på det tverrfaglige temaet «Demokrati og medborgerskap» i læreplanverket, som en sentral ramme for skolens arbeid med demokrati, mangfold, uenighetsfellesskap og dialogkompetanse hos elevene.
- Utdanningsetaten skal vurdere å inngå/videreføre avtale med aktuelle eksterne kompetansemiljøer med spisskompetanse på feltet

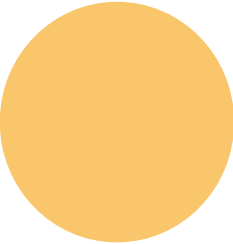
Mål 2: Tydeliggjøre det eksisterende mulighetsrommet for informasjonsdeling

Tiltak 1: Det skal utarbeides en opplæring for ansatte i SaLTo-nettverket, som tydeliggjør det eksisterende mulighetsrommet for informasjonsdeling i saker som omhandler radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal ha ansvaret for å koordinere arbeidet med opplæringen. Relevante samarbeidspartnere i kommunen og politiet skal bidra i arbeidet.

Innsatsområde 3 – Internett og sosiale medier

Både voksne og barn lever store deler av hverdagen på sosiale medier. Informasjon spres raskt på digitale plattformer og medfører et krevende og omskiftelig landskap med blant annet åpne, lukkede eller krypterte fora med minimal moderering eller motstemmer. Ekstremister benytter i økende grad sosiale medier for å spre sitt budskap og rekrutterer stadig yngre innbyggere. Det er også slik at hatefulle ytringer, hatkriminalitet og ekstremisme på nett blir sjelden anmeldt.

Mål 1: Ansatte i kommunen og politiet har oppdatert kunnskap om hvordan analog og digital aktivitet gjensidig påvirker hverandre innenfor hatkriminalitet og ekstremisme

Tiltak 1: Kontakt med forsknings- og fagmiljøer som leverer fortløpende analyser om utviklingstrekk på fagfeltet skal styrkes.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon og Felles enhet for forebygging i Oslo politidistrikt skal bidra til styrket samarbeid med forskningsmiljøer og bidra til at kunnskap formidles til SaLTo-nettverket.

Tiltak 2: Det skal utarbeides kvartalsvise nyhetsbrev om utviklingen på digitale plattformer, og utvikling på feltet hos relevante samarbeidspartnere. Nyhetsbrevet skal særlig vektlegge utviklingstrekk på sosiale medier og temaer som ekstremisme, hatefulle ytringer, konspirasjonsteorier, desinformasjon m.m.

- Velferdsetaten v/kriminalitetsforebyggende seksjon skal utarbeide nyhetsbrevet og formidle det i SaLTo-nettverket.

Tiltak 3: Kompetansen om hvordan man kan arbeide mot radikaliserings og hatkriminalitet på nett, skal økes hos ansatte i Oslo kommune.

- Velferdsetaten v/Kriminalitetsforebyggende seksjon og Oslo politidistrikt utarbeider en felles presentasjon som kan benyttes ut mot samarbeidspartnere i SaLTo-samarbeidet. Presentasjonen skal oppdateres i tråd med utviklingsbildet.

Tiltak 4: Læringsteknologien på skolene skal være trygg for elevene og de ansatte skal ha kompetanse på digital praksis og bruk av læringsteknologi som et ledd i å beskytte elevene mot skadelig innhold

- Utdanningsetaten utarbeider en standard for digital praksis og bruk av læringsteknologi. Det legges blant annet vekt på beskyttelse mot skadelig innhold ved relevante sperrer og filterløsninger og øke elevenes digitale dømmekraft

Litteraturliste

Formålsparagrafen: [Opplæringslovens formålsparagraf \(\(Opplæringsloven § 1-1\)](#)

Medietilsynet (2024): [Kritisk medieforståelse i den norske befolkningen 2024 - delrapport om netthets, ytringsfrihet og ytringstrygghet](#)

Meld. St. 13 (2024-2025): [Forebygging av ekstremisme – Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft](#). Kultur- og likestillingsdepartementet

NRK (2024): [PST er bekymret for økning av barn som sprer ekstremistisk innhold på nett](#). NRK Vestland (Lesedato 07.04.2024)

NOU 2024:3 (2024) [Felles innsats mot ekstremisme: Bedre vilkår for det forebyggende arbeidet](#). Arbeids- og inkluderingsdepartementet

O'Connor, Ciarán (2021): [Hatescape: An In-Depth Analysis of Extremism and Hate Speech on TikTok](#). Institute of strategic dialogue – ISD

Oslo kommune (2021): [Ord betyr noe - Handlingsplan mot hatefulle ytringer og holdninger 2022-25](#). (bystyrevedtak 331/21)

Oslo kommune (2023). [Stolt og fri - Handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold](#). (Byrådssak 175/23. Bystyrevedtak 413/23)

Oslo kommune (2023): [Oslostandard for SaLTo-samarbeid: Rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid overfor ungdom og forebygging av radikaliserings, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme](#). (byrådssak 1082/23)

Oslo kommune (2023): [Fornyelse av verdidokumentet "Oslo - en by for alle"](#). (bystyrevedtak 435/23. Byrådssak 183/23)

Politidirektoratet og Oslo politidistrikt (2023): [Hatkriminalitet i Norge 2022](#)

Politidirektoratet og Oslo politidistrikt (2025): [Hatkriminalitet i Norge 2024](#)

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) (2021): [Dataspill, selfie-jihad og livestreaming av terrorangrep: Hvordan ekstreme digitale nettverk påvirker terrortrusselen i Vesten og Norge](#). Temarapport.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) (2024): [Trusselvurdering – økt terrortrussel i Norge](#)

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) (2025): [Nasjonal trusselvurdering i Norge](#)

